

SAJTÓCSOMAG

Az eurobankjegyek és euroérmék bevezetésének tizedik évfordulója

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENDSZER

Tartalomjegyzék

Előszó	3
Bevezetés	4
Felkészülés a 2002. évi készpénzcserére	5
Készpénzcserék országonként	6
A bankjegyek előállítása, forgalma, hamisítása; előretétekintés	8
A bankjegyek és az érmék külső megjelenése és tulajdonságai	9
Az eurokészpénz mint szimbólum	11
Az eurobankjegyek és az euroérmék bevezetésének tizedik évfordulója	12

Tíz évvel ezelőtt

2002. január 1-jén az Európai Unió tizenkét tagállamában bevezették az eurobankjegyeket és az euroérméket. A példátlan kihívás ellenére az átállás problémamentes volt, néhány hét alatt sok milliárd bankjegy és érme került forgalomba. Az utóbbi években további öt uniós tagállam vette át az eurót, ezzel az euroövezeti tagországok száma tizenhétre, az eurót fizetőeszközként használó európaiak száma pedig 332 millióra emelkedett. A közös pénz mára Európa jelképévé vált, az eurobankjegyek és az euroérmék pedig mindennapjaink szerves részei lettek.

Az euroövezeti országok lakosai bízhatnak benne, hogy az eurorendszer rendíthetetlenül tovább munkálkodik azon, hogy középtávon megőrizze az árak stabilitását, tehát a definíciónak megfelelően 2% alatt, de ahhoz közel tartsa az inflációt. A közös pénznem 1999. évi bevezetése óta az euroövezet éves inflációjának átlagos ütemét tizenhárom éven keresztül 2% közelében sikerült tartani. Az eurorendszer a mostani, komoly kihívásokkal terhes időszakban is minden szükséges lépést megtesz azért, hogy továbbra is az árstabilitás szilárd és megbízható őre legyen.

Mario Draghi

elnök

Európai Központi Bank

Bevezetés

Az Európai Központi Bank által összeállított sajtócsomag az eurobankjegyek és az euroérmék bevezetésének tizedik évfordulójával kapcsolatos információkat tartalmaz. A benne található link az EKB internetes oldalán elhelyezett könyvtárhoz vezet, amelyhez felhasználói nevet és kódot a felelősségi nyilatkozat aláírása után bocsátunk az érdeklődők rendelkezésére. Ebből a könyvtárból lehet megnyitni a sajtócsomagban található fájlokat, valamint az

eurobankjegyek és -érmék nagy felbontású képeit, készpénzkezelők képeit és a bankjegyek előállításáról készült filmfelvételt. Az anyag publikálható ugyan, de csak az euróról szóló híradásokban. A felhasználókat emellett még felelősségi nyilatkozat aláírására is kérjük, amivel az anyag rendeltetésszerű használatát kívánjuk biztosítani. Végezetül felhívjuk a figyelmüket az eurobankjegymásolatok készítésére vonatkozó szabályok betartására.¹

További tájékoztatásért szíveskedjenek az Európai Központi Bankhoz fordulni. Örömmel küldünk anyagokat az EKB történelméről, szerepéről és feladatairól, továbbá az eurorendszeréről, a Központi Bankok Európai Rendszeréről, az eurorendszer monetáris politikájáról, az euroövezet és az Európai Unió bankfelügyeleti rendszeréről. Emellett szeretnénk felhívni a figyelmüket az eurobankjegyekkel és biztonsági elemekkel kapcsolatos kiadványainkra is.²

További információkat itt találhat:

Európai Központi Bank

Kommunikációs Igazgatóság

Tájékoztatási és Sajtóosztály

Kaiserstrasse 29

60311 Frankfurt am Main

Németország

Tel.: +49 69 1344 7455

Fax: +49 69 13 44 7401

E-mail: info@ecb.europa.eu

Internet: www.euro.ecb.europa.eu

¹ Az eurobankjegy-másolatok készítésére vonatkozó szabályok a <http://www.ecb.europa.eu/euro/html/reproduction.en.html> internetes címen találhatók.

² A fenti kiadványok a <http://www.ecb.europa.eu/euro/html/materials.en.html> weboldaltól tölthetők le, illetve ott igényelhetők.

Felkészülés a 2002. évi készpénzcserére

A bankjegyek és az érmék külső megjelenése

Az EKB elődintézményeként számon tartott Európai Monetáris Intézet 1996 februárjában tervezői pályázatot írt ki. A pályamunkákat marketingszakemberekből, grafikusokból és művészettörténészekből álló zsűri bírálta el, de emellett a nagyközönség véleményét is kikérték. A Monetáris Intézet Tanácsa az összesített eredmény alapján 1996 decemberében választotta ki a nyertes pályamunkát, mégpedig Robert Kalina, a bécsi székhelyű Oesterreichische Nationalbank bankjegytervezőjének „európai korszakok és stílusok” témájú motívumsorozatát.

A minden országban azonos eurobankjegyeiktől eltérően az érmék hátlapja úgynevezett közös, európai motívumot tartalmaz, míg előlapjukon az európai országok jelképei láthatók, amelyek az unió egységét jelenítik meg. Az érmék értékjelzését tartalmazó európai hátlapra kiírt európai szintű pályázatot Luc Luycx, a Belga Királyi Pénzverde grafikususa nyerte meg.

Vizsgálatok és előállítás

A 2002. januári euro készpénzcserében döntő volt a harmadik felekkel való jó

együttműködés is; ez tette ugyanis lehetővé a gyártók számára, hogy készpénzkezelő gépeiket mind országosan, mind központilag még a pénzcseré előtt bevizsgálathassák.

Az eurobankjegyek előállítását az Európai Unió különböző pontjain működő tizenöt pénzjegynyomda 1999 júliusában kezdte meg. Az azonos szabványt közös minőségellenőrzési rendszerrel biztosították. 2002. január 1-jéig elkészült az euroövezet akkori tizenkét tagországa részére a 14,9 milliárd bankjegyet számláló kezdőkészlet, amellyel 15 000 futballpályányi területet lehetne befedni. A tizenhat európai pénzverdeben megközelítőleg 52 milliárd darab, 15,75 milliárd euro összértékű érmét gyártottak, 250 000 tonna fém felhasználásával.

Az Euro 2002 tájékoztatási kampány és a készpénzcseré

Mivel a bankjegyek biztonsági elemeinek könnyű felismerhetősége igen fontos követelmény, az eurorendszer 2001-ben „Euro 2002” névvel átfogó tájékoztatási kampányt indított, amelyben a tizenkét euroövezeti tagország médiájának közreműködésével a bankjegyekről, érmékről és biztonsági elemeikről nyújtottak széleskörű tájékoztatást. A kampány során arra

biztatták a lakosságot, hogy a „tapintás – szemügyre vétel – mozzgatás” próbával vizsgálják meg a bankjegyeket. Ezt a jó tanácsot az eurorendszer összes bankjegyekkel kapcsolatos tájékoztató kiadványán és rendezvényén is megismételték 2001-ben, „az EURO. A MI pénzünk” szlogenrel együtt.

Az eurokészpénz bevezetésével kapcsolatos nehéz feladatok ellenére minden zökkenőmentesen zajlott, és 2002 februárjára a készpénzcseré az egész euroövezetben sikeresen lebonyolódott. Ez volt a világ addigi legnagyobb ilyen akciója, amelyben a bankszektor, a biztonsági szállítók, a kereskedők és a pénzzel működő automata-gyártói mellett természetesen a nagyközönség is szerepet kapott. A siker további záloga volt, hogy az összes érintett – a kereskedelmi bankok, pénzkezelő-gyártók, készpénzkezelők – már idejekorán megkezdtek a gondos előkészületeket, és már az első pillanattól fogva magabiztosan foglalkoztak az új pénzzel. Döntő szerepe volt még a sikerben a lakosság pozitív hozzáállásának is.

Annak ellenére, hogy a nemzeti fizetőeszköz visszavonása igen összetett folyamat, 2002. március 1-jére több mint 6 milliárd bankjegyet és csaknem 30 milliárd érmét vontak ki a forgalomból.

³ Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írorság, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália és Spanyolország.

Készpénzcsere országonként: 2002, 2007, 2008, 2009 és 2011

Ország	Az eurobankjegyek és -érmék bevezetése	Az elődvaluták törvényes fizetőeszköz státuszának vége	Bankjegybeváltás határideje	Érmebeváltás határideje
Belgium	2002/01/01	2002/02/28	Korlátlan	2004/12/31
Németország	2002/01/01	2008/02/28	Korlátlan	Korlátlan
Észtország	2011/01/01	20011/01/14	Korlátlan	Korlátlan
Írország	2002/01/01	2002/02/09	Korlátlan	Korlátlan
Görögország	2002/01/01	2002/02/28	2012/03/01	2004/03/01
Spanyolország	2002/01/01	2002/02/28	Korlátlan	Korlátlan
Franciaország	2002/01/01	2002/02/17	2012/02/17	2005/02/17
Olaszország	2002/01/01	2002/02/28	2012/02/28	2012/02/28
Ciprus	2008/01/01	2008/01/31	2017/12/31	2009/12/31
Luxemburg	2002/01/01	2002/02/28	Korlátlan	2004/12/31
Málta	2008/01/01	2008/01/31	2018/01/31	2010/01/01
Hollandia	2002/01/01	2002/01/28	2032/01/01	2007/01/01
Ausztria	2002/01/01	2002/02/28	Korlátlan	Korlátlan
Portugália	2002/01/01	2002/02/28	2022/02/28	2002/12/31
Szlovénia	2007/01/01	2007/01/14	Korlátlan	2016/12/31
Szlovákia	2009/01/01	2009/01/16	Korlátlan	2013/12/31
Finnország	2002/01/01	2002/02/28	2012/02/29	2012/02/29

2004-ben tíz ország csatlakozott az Európai Unióhoz, közülük eddig a következő öt vált az euroövezet tagjává: Szlovénia (2007), Ciprus (2008), Málta (2008), Szlovákia (2009) és Észtország (2011). Eddig összesen tizenhét EU tagállamban vezették be az eurót.

Dánián és az Egyesült Királyságon kívül – amelyekre úgynevezett kívülmaradási záradék van érvényben – várhatóan valamennyi EU-tagállam csatlakozni fog a monetáris unióhoz, és bevezeti az eurót, amennyiben teljesíti a konvergenciakritériumokat.

Készpénzcsere országonként: 2002, 2007, 2008, 2009 és 2011

Az euroövezet térképe

A bankjegyek előállítása, forgalma, hamisítása; előretekintés

A bankjegyek előállítása

Az eurorendszer határozza meg az éves bankjegy-előállítási szükségletet, és ő mondja meg, hogy az euroövezet nemzeti központi bankjai az egyes címletekből mekkora volument gyártsanak. A nemzeti központi bankok felelősek tehát az éves bankjegyszükséglet rájuk eső hányadának előállításáért, amely jegybankként egy vagy több bankjegycímletet érinthet. Az eurobankjegyeket vagy házon belül gyártják, vagy külsős céget bíznak meg a munkával. Az adott bankjegyköteg előállítására megbízást adó jegybankot a gyártási szám elé helyezett betű, illetve országkód jelöli.⁴ Könnyen előfordulhat azonban, hogy magára a nyomtatásra más országban kerül sor. 2011-ben összesen 6 milliárd darab, 171,3 milliárd euro értékű eurobankjegy készült az euroövezet nemzeti központi bankjaiban.

Az eurobankjegyek és az euroérmék forgalma

Számadatok

2011 közepén 14,2 milliárd eurobankjegy volt forgalomban összesen 847 milliárd euro értékben, illetve 95,6 milliárd euroérme összesen 22,8 milliárd euro értékben. Volumen tekintetében az 50 eurós bankjegyek részaránya volt a legnagyobb (39,5%), míg érték tekintetében az 500 eurósok vitték a prímet (34,3%), kevéssel maguk mögé szorítva az 50 eurósokat (33%).

Bankjegy-kibocsátási trendek

2008 októberében a pénzügyi válság súlyosbodásával a forgalomba bocsátott eurobankjegyek száma, különösen a nagy címletek esetében, jelentősen megemelke-

dett. Ez konkrétan azt jelentette, hogy 2008 októberében háromszor annyit állítottak elő belőlük, mint egy évvel korábban.

A kínálatot a kereslethez igazítandó, az eurorendszer logisztikai és stratégiai bankjegyállományt hozott létre: előbbi normális helyzetekben (pl. csúcsszezon) hivatott a bankjegyszükségletet kielégíteni, míg utóbbit akkor veszik igénybe, ha egy nemzeti központi banknál egy bizonyos címletből olyan hiány keletkezik, amely már más központi bank készletéből sem pótolható.

Hamis eurobankjegyek

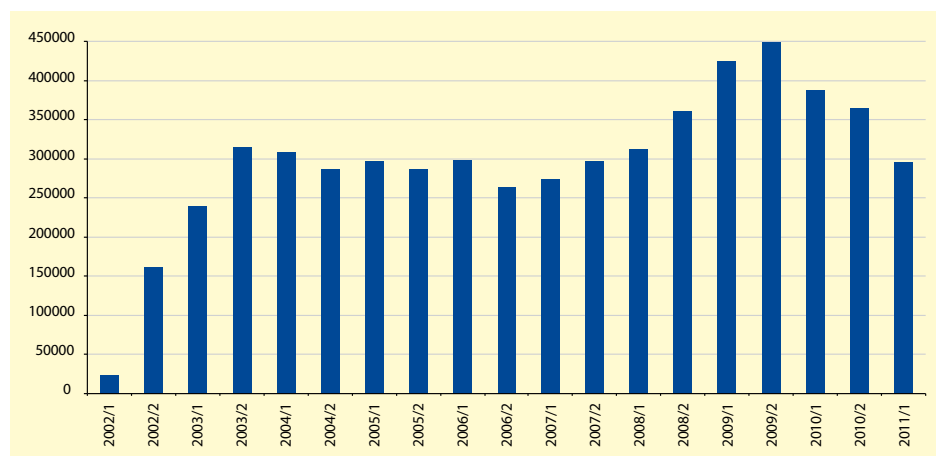
2011 első felében összesen 295 553 darab hamis eurobankjegyet vontak ki a forgalomból. A forgalomban lévő valódi bankjegyek számához (2011 első felében átlagosan 13,8 milliárd) képest a hamisítványok aránya továbbra is rendkívül alacsony. A hamisítók körében a legnagyobb „népszerűségnek” az 50 és a

20 eurós bankjegy örvend. Noha az euro biztonságába vetett bizalmat az illetékesek folyamatos hamisítás elleni intézkedésekkel igyekeznek megóvni, az EKB óvatosságra inti a lakosságot, és kéri, hogy a hamisítványok kiszűrésére alkalmazza a bank weboldalan⁵ ismertetett „tapintás – szemügyre vétel – mozgatás” módszert.

Előretekintés

Annak ellenére, hogy nagyon kevés a hamis bankjegy, az eurorendszernek mindig egy lépéssel a pénzhamisítók előtt kell járnia, és még inkább megnehezítenie dolgukat. Az EKB Kormányzótanácsa ezért döntött az eurobankjegyek második sorozatának kidolgozásáról és forgalomba hozataláról, amelyre a következő években kerül sor. Az új sorozat darabjain is megmaradnak a régi bankjegyek legfontosabb grafikai elemei. Az eurorendszer időben tájékoztatni fogja a nagyközönséget az új bankjegyek bevezetéséről.

A forgalomból kivont hamis eurobankjegyek száma a 2002 és a 2011 első fele közötti időszakban

Forrás: EKB.

⁴ A Banque centrale du Luxembourg által kibocsátott eurobankjegyeken azon országok központi bankjainak a kódja szerepel, ahol a Luxemburnak szánt bankjegyeket előállítják.

⁵ Lásd <http://www.ecb.europa.eu/biztonsagielemek>.

A bankjegyek és az érmék külső megjelenése és tulajdonságai

A bankjegyek külső megjelenése

Az eurobankjegyek előoldalán elhelyezett ablakok és kapubejáratok Európa nyitott és együttműködő szellemiségének, az unió tizenkét csillaga pedig az európai népek közötti egységnek, szolidaritásnak és harmóniának a jelképe. Szintén itt látható az EKB elnökének aláírása.

A bankjegyek hátoldalán Európa műholdas képe, valamint egy híd látható, amely az Európa népei, illetve Európa és a világ más részei közötti szoros együttműködést és kommunikációt jelképezi.

A tervezésbe a Vakok és Gyengénlátók Európai Szövetségét is bevonták, hogy az ő szempontjaikat is a legmesszebbmenőig figyelembe vegyék.

A bankjegyek azonosítása: tapintsuk meg, vegyük szemügyre, mozgassuk meg

1 TAPINTSUK MEG...

...a kidomborodó nyomatot.

Egyes részen kidomborodik a festékréteg.

...a bankjegypapírt. Ropogós, kemény.

2 VEGYÜK SZEMÜGYRE...

...a vízjelet.

Egy ablak, illetve kapubejárat halvány képe és az értékjelzés válik láthatóvá.

...a biztonsági szálát.

Sötét vonalként jelenik meg.

3 MOZGASSUK MEG...

...a hologramot.

Az értékjelzés az €-jellel, illetve egy ablakkal vagy kapubejáratl váltakozik.

...a színváltó számot.

Az 50 eurós vagy ennél nagyobb címletek hátoldalán az értékjelzés vörösesliláról olajzöldre vagy barnára változik.

...a fényes csíkot.

Az 5, a 10, és a 20 euróson aranszínű csík jelenik meg, amely az értékjelzést és az €-jelet mutatja.

120 x 62 mm

127 x 67 mm

133 x 72 mm

140 x 77 mm

147 x 82 mm

153 x 82 mm

160 x 82 mm

A bankjegyek és az érmék külső megjelenése és tulajdonságai

Az érmék külső megjelenése és azonosítása

Az euroérméknek van egy úgynevezett európai hátlapja, amelyen Európa térképe és az Európai Uniót jelképező tizenkét csillag látható, valamint egy nemzeti előlapja, amelyen az érmekibocsátó ország helyezhet el ábrákat, szimbólumokat. Valamennyi euroérme törvényes fizetőeszköznek minősül az egész euroövezetben.

Az 1 és a 2 euróson számos biztonsági elem található, mint például az arany-ezüst színkombináció, és a 2 eurós peremén az országonként eltérő felirat. További előnyük, hogy „szendvics” jellegű kompozíciójuk és különleges mágneses tulajdonságaik miatt biztonságosabban használhatók árusító automatákban.

Környezetvédelem

Az eurorendszer intézményei elkötelezettek a környezettudatosság iránt, így céljuk, hogy a gyártás és szállítás során körültekintően használják a természeti erőforrásokat, óvják a környezetet és védjék az emberi egészséget. Egy 2003-ban készült tanulmány megállapította, hogy az eurobankjegyek teljes életciklus alatti környezeti hatása nem több mint egy kilométer autózásé vagy egy 60 wattos izzó félnapi használatáé. Környezetvédelmi tevékenységének fokozására az EKB a közelmúltban környezetgazdálkodási rendszert alakított ki az eurorendszerben, amelyben a bankjegy-előállító szektor közreműködésére is számít.

Egészség és biztonság

A bankjegyeken rendszeresen kimutathatók közös baktériumok, amelyek jellemzően élelmiszerüzletekből származnak. Jelenlétük azonban elhanyagolható, így a legenyhébb tüneteket sem képesek kiváltani. Az érmék még ennél is tisztábbak, a műanyag hitelkártyák szennyezettsége pedig a készpénzével megegyező.

A bankjegyeket már 2002. januári bevezetésük előtt megvizsgálták, hogy nem okoznak-e szájon át mérgezést, illetve bőrirritációt vagy géntoxicitást. Az eredmények igazolták, hogy az eurobankjegyeknek nincs ilyen jellegű káros hatásuk. Az EKB emellett felmérte a bankjegyek gyártása és felhasználása során keletkező általános egészségügyi és biztonsági kockázatokat is. Reprezentatív bankjegyminták laboratóriumi elemzése vagy nem mutatott ki veszélyes anyagkoncentrációt, vagy ha igen, akkor is jóval a jogszabályban rögzített – az élelmiszerekre, illetve az emberi testtel kontaktusba lépő mindennapi árucikkekre megállapított – határérték alatt. Az EKB ilyen jellegű tevékenységének keretében egészség- és biztonság-gazdálkodási rendszert dolgozott ki a bankjegyszektor bevonásával, amely az euroövezeten belül végez ellenőrző munkát.

Az eurokészpénz mint szimbólum

Az Európai Uniónak az évek során a következő közös jelképei alakultak ki: zászló, himnusz (Örömhód), jelmondat, Európa Nap (május 9.) és természetesen a közös fizetőeszköz. A bankjegyeken nem az erre a politikai jövőképre utaló tagállami jelképeket találjuk, hanem a kontinens hét, Európa szerte máig élő építészeti korstílusát megelevenítő ábrákat.

Az euroérmék ebben a tekintetben mások: külön európai hátlapjuk és

nemzeti előlapjuk van, utóbbin a kibocsátó ország jelképei szerepelnek. Ennek előnye, hogy a lakosság könnyebben azonosulni tud az EU-val, amelynek országa is tagja.

A közös valuta a gazdasági és monetáris integráció szimbóluma. Megkönnyíti mind az üzleti életet, mind az áruk és a szolgáltatások külföldi adás-vételét. Egységes valutaövezet létrehozása egy olyan sokszínű kontinensen, mint Európa,

jelentős eredmény, amelynek köszönhetően az euro immár több mint 330 millió európai polgár fizetőeszköze.

Tíz évvel az érmék és a bankjegyek megjelenése után az eurorendszer a gyakorlatban is learatta a közös valuta gyümölcsseit (készpénzciklus, bankjegybeszerzés). A széleskörű és mélyreható együttműködés előnyei és tanulságai a jövőben is éreztetni fogják hatásukat.

Az eurobankjegyek és az euroérmék bevezetésének tizedik évfordulója

Az EKB 2012 folyamán számos programmal készül megünnepelni az eurobankjegyek és az euroérmék tizedik születésnapját.

2012. január 1. és március 31. között az EKB online Euro emlékfutamot rendez 9–12 éves uniós diákok (az „eurogeneráció”) számára. A játékosok feladata minél nagyobb pontszámot elérni az Eurofutam játékon (www.euro.ecb.europa.eu), és

regisztrálni eredményüket. Ehhez be kell írniuk a „2012” versenykódot, és meg kell adniuk egy aktív e-mail címet.

A négy legmagasabb pontszámot elért versenyző meghívást kap az EKB-ba, ahol

offline Eurofutam versenyen mérhetik össze tudásukat. A győztes elnyeri az Eurofutam Európai Bajnoka címet.

Nyílt nap az EKB-ban

2012. második negyedévében az EKB egy napra meg kívánja nyitni kapuit a nyilvánosság előtt. A látogatók az euróról szóló kiállításon vagy az EKB bankjegyszakértőinek műhelyfoglalkozásain mindent megtudhatnak az eurobankjegyekről és az euroérmékről a pénz történetétől egészen az előállításáig.

Amennyiben nem tud ellátogatni a nyílt napra, felhívjuk a figyelmét, hogy 2012 végén Frankfurtban bővített kiállítás nyílik az euróról.

Videofilmek az eurobankjegyekről és az euroérmékről

22 európai nyelven rövidfilm készült a bankjegyek és az érmék első tíz évéről. Ezenkívül három húszperces film segít elsajátítani (ugyanezek a nyelveken) az eurobankjegyek biztonsági elemeinek ellenőrzését a „tapintás – szemügyre vétel – mozgatás” módszerének segítségével. A felvételek az EKB weboldalán tekinthetők meg.

Az eurorendszer

www.euro.ecb.europa.eu